

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania M. N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do świadczenia przedemerytalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 marca 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 grudnia 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 17 grudnia 2020 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 15 czerwca 2020 r. zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 30 października 2019 r. i przyznającego ubezpieczonej M. N. prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 5 października 2019 r.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki do przyznania świadczenia przedemerytalnego z art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1725), w tym sporny warunek legitymowania się nie krótszym niż 6 miesięcy okresem zatrudnienia u ostatniego pracodawcy, który rozwiązał stosunek pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia. Przy obliczaniu okresów, od których zależą uprawnienia pracownicze nie mają

bowiem zastosowania zasady liczenia terminów wynikające z Kodeksu cywilnego (art. 112 k.c.), a zatem staż pracy oblicza się w latach, miesiącach i dniach, przyjmując, że termin upływa w przeddzień dnia odpowiadającego nazwie dnia początkowego. Skoro wypowiedzenie umowy o pracę złożono ubezpieczonej dnia 15 marca 2019 r., to momentem rozpoczęcia biegu 2-tygodniowego okresu wypowiedzenia była pierwsza niedziela występująca po dniu złożenia wypowiedzenia, a okres ten upłynął dnia 30 marca 2019 r. tj. w sobotę. Zgodnie bowiem z art. 30 § 2¹ k.p. okres wypowiedzenia umowy o pracę obejmujący tydzień lub miesiąc albo ich wielokrotność kończy się odpowiednio w sobotę lub w ostatnim dniu miesiąca, a więc nie mógł skończyć się w żadnym innym dniu, niezależnie od tego, czy wypowiedzenie zostałoby złożone ubezpieczonej w dniu późniejszym, tj. 16 marca. Ponadto 31 marca 2019 r. wypadła w niedzielę, która w zakładzie pracy ubezpieczonej jest dniem wolnym od pracy, a tym samym bez znaczenia pozostawała data wpisana w świadectwie pracy, bowiem nie ulega wątpliwości, że ostatniego dnia miesiąca ubezpieczona i tak by pracy nie świadczyła. W sprawie istotne jest ustalenie nie tyle daty upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę, co długości okresu zatrudnienia ubezpieczonej. Zatem ustalenie, że do zakończenia zatrudnienia ubezpieczonej doszło z dniem 30 marca 2019 r. nie wyklucza możliwości uznania, że jej ostatni okres zatrudnienia wynosił nie krócej niż 6 miesięcy, skoro marzec liczy 31 dni. Ubezpieczona pozostawała bowiem w zatrudnieniu w marcu 2019 r. przez 30 dni, co uznawane jest za pełen miesiąc liczony do stażu pracy. Tym samym wykazała, że jej ostatnie zatrudnienie trwało nie krócej niż 6 miesięcy.

Organ rentowy w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku oraz orzeczenia co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji odmawiającej przyznania ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, a także zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, przez jego niewłaściwe

zastosowanie i uznanie, że ubezpieczona pozostawała zatrudniona u ostatniego pracodawcy przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, podczas gdy warunek ten nie został spełniony, a zatem ubezpieczona nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, sprowadzające się w istocie do odpowiedzi na pytanie „czy jeśli z jednej strony, zgodnie z art. 30 § 2¹ k.p. okres wypowiedzenia umowy o pracę obejmujący tydzień lub jego wielokrotność kończy się odpowiednio w sobotę, a z drugiej strony okres zatrudnienia nie wynosi 6 miesięcy, zarówno zgodnie z art. 112 k.c., jak i z art. 114 k.c. - czy w tej sytuacji spełniona została przesłanka zatrudnienia przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy?” Zdaniem skarżącego „rozbieżność orzecznictwa sądowego polega na niepewności, czy do warunków dotyczących prawa do nabycia świadczenia przedemerytalnego można stosować sposoby obliczania terminów przewidziane w Kodeksie cywilnym, a jeśli tak, to czy obliczając okres zatrudnienia należy stosować art. 112 k.c. odnoszący się do terminów ciągłych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie

skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na dwóch spośród wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłankach, tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia

31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). A zatem jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to w uzasadnieniu tego wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113 czy z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Powołanie się na tę przyczynę kasacyjną zakłada więc nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych

orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319). Ponadto, nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, podobnie jak nie istnieje też potrzeba wykładni przepisów prawnych, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanych powyżej przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przede wszystkim w skardze kasacyjnej brak istotnego zagadnienia prawnego już tylko z tego względu, że kwestia dopuszczalności stosowania zasad liczenia terminów wynikających z Kodeksu cywilnego na gruncie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych była wielokrotnie przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, który w licznych judykatach wyjaśnił, że sposób liczenia terminów określonych w przepisach Kodeksu cywilnego nie ma zastosowania do okresów, od których zależy nabycie uprawnień pracowniczych. W prawie pracy ustanowione są odrębne od cywilnych reguły liczenia terminów (okresów), zwłaszcza w związku z wprowadzeniem ustawowych okresów i terminów wypowiedzenia umów, w celu doprowadzenia do takiego stanu, by dzień, w którym zwyczajowo zatrudnia się pracowników, nie nakładał się (nie pokrywał się) na dzień, w którym rozwiązuje się stosunek pracy, a jedynie dzień ten bezpośrednio poprzedzał. Prawdłowość tę należy mieć na względzie także wtedy, gdy nie dochodzi do rozwiązania stosunku pracy, a jedynie powstaje potrzeba ustalenia upływu okresu pracy o znanej długości.

Zasady obliczania okresu pracy warunkującego nabycie uprawnień pracowniczych są zatem zawarte w postanowieniach prawa pracy i odbiegają od reguł prawa cywilnego. Uznając zaś, że kwestia ta jest uregulowana w prawie pracy - jakkolwiek nie wprost - nie ma podstaw, by sięgać do Kodeksu cywilnego, gdyż w myśl art. 300 k.p. stosujemy go do stosunków pracy tylko w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy. Szczególne właściwości i potrzeby odrębnego regulowania stosunków pracy skłaniają ustawodawcę do swoistego, innego niż w prawie cywilnym, regulowania zasad obliczania stażu pracy warunkującego nabycie uprawnień do świadczeń pracowniczych. Oznacza to, iż zwrotowi odnoszącemu do okresu zatrudnienia należy nadawać sens nawiązujący do bezpośredniego, potocznego czy naturalnego pojmowania wyrażenia tygodnia, miesiąca, roku, czy też ich wielokrotności, co oznacza, że termin oznaczony w tygodniach upływa w przeddzień dnia odpowiadającego nazwie dnia początkowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1991 r., I PZP 16/91, OSNCP 1992 z. 1, poz. 10 oraz postanowienie z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 czy wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 grudnia 1996 r., I PKN 47/96, OSNAPIUS 1997 nr 17, poz. 310; z dnia 17 listopada 2004 r., II PK 64/04, Monitor Prawa Pracy 2005 nr 1, s. 342; z dnia 28 listopada 2017 r., III UK 261/16, LEX nr 2435638). Skarżący nie kwestionuje zresztą tego poglądu, a jedynie eksponuje orzeczenia Sądów Apelacyjnych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 4 kwietnia 2013 r., III AUa 990/12, LEX nr 1307413 i Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 lutego 2019 r., III AUa 744/17, LEX nr 2695045), dopuszczające - zdaniem skarżącego - stosowanie zasad obliczania terminów zgodnie z Kodeksem cywilnym w sprawach o świadczenie przedemerytalne.

Niemniej jednak pierwsze z powołanych orzeczeń (III AUa 990/12) dotyczyło ustalenia przesłanki ukończenia przez ubezpieczonego wymaganego wieku do nabycia świadczenia przedemerytalnego (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych), do obliczenia którego zastosowano prawidłowo normę art. 111 § 1 k.c., a drugie (III AUa 744/17) obliczania okresów składkowych i nieskładkowych. Sąd orzekający uznał w nim, że do pełnych okresów składkowych i nieskładkowych stosuje się metodę jak do terminów ciągłych z art. 112 k.c.,

natomiast do niepełnych okresów składkowych i nieskładkowych metodę konwencjonalną z art. 114 k.c.

Natomiast zastosowanie prawa w konkretnym przypadku jest domeną przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., której to przesłanki autor skargi w niniejszej sprawie nie podnosi.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

a.s.